

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ

Ефективна
ЕΚΟΝΟΜΙΚΑ

Редакційний штат

Редакційна колегія

Головний редактор

Величко Олександр Петрович-доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і права, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Заступник головного редактора

Вініченко Ігор Іванович-доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Відповідальний секретар

Кучеренко Ганна Борисівна

Члени редакційної колегії

Багорка Марія Олександрівна-доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Батракова Тетяна Іванівна-кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Запорізький національний університет

Вдовенко Наталія Михайлівна-доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Гончаренко Оксана Володимирівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Добровольська Олена Володимирівна-доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кальна-Дубінюк Тетяна Прокопівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри аграрного консалтингу і туризму, Національний університет біоресурсів і природокористування України

Качула Світлана Валентинівна-доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Крючко Леся Станіславівна-кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Кураташвілі Анзор Альфредович-доктор економічних наук, професор факультету Бізнестехнологій, Грузинський технічний університет (Тбілісі, Грузія). Академік і Віце-Президент Міжнародної Академії соціально-економічних наук, Міжнародної Академії політичного менеджменту і Міжнародної Академії Юридичних наук, дійсний член Нью-Йоркської Академії наук

Луцишин Зоряна Орестівна-доктор економічних наук, професор, заступник директора Науково-методичного центру організації навчального процесу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Масюк Юлія Володимирівна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Мігус Ірина Петрівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління фінансово-економічною безпекою, ВНЗ «Університет економіки і права «КРОК»

Наторіна Альона Олександрівна-доктор економічних наук, доцент, професор кафедри торговельного підприємництва та логістики, Київський національний торговельно-економічний університет

Огданська Ольга Дмитрівна-кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки і світових фінансів, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Павлова Галина Євгенівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Тарасова Тетяна Олексіївна-доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, аналізу та страхування, Харківський державний університет харчування та торгівлі

Трусова Наталя Вікторівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Таврійський державний агротехнологічний університет, Україна

Фролова Тетяна Олександрівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Череп Олександр Григорович-доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки, Запорізький національний університет, Україна

Чорна Людмила Олександрівна-доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління та адміністрування, Житомирський інститут ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна академія управління персоналом»

Шестаковська Тетяна Леонідівна-кандидат економічних наук, старший викладач кафедри обліку, оподаткування та аудиту, Чернігівський національний технологічний університет

Яременко Людмила Михайлівна-кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Статті

НАЦІОНАЛЬНА УПРАВЛІНСЬКА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ

Т. В. Березянко

 pdf

ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДАЛЬНОСТЕЙ ІННОВАЦІЙНИХ СТРАТЕГІЙ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В МІЖНАРОДНІЙ ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІЗЬНОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ ТА ЇХ ВІДДЗЕРКАЛЕННЯ В ТВОРЧОСТІ ВІЛЬЯМА ШЕКСПІРА

В. В. Білоцерківець, О. О. Завгородня

 pdf

ФІНАНСОВА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Л. В. Козарезенко

 pdf

МОДЕЛЬ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПРОМИСЛОВОГО РОЗВИТКУ

О.О. Ципліцька

 pdf

ДО ПИТАННЯ ПРО РОЗРИВ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ РЕСУРСНОЮ ПАСТКОЮ І КОРУПЦІЙНИМ ПРОКЛЯТТЯМ

Ю. Ю. Юрченко

 pdf

ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ АМОРТИЗАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Н. Г. Виговська, А. Ю. Полчанов, С. М. Дячек

 pdf

ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНІ ЦЕНТРИ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В СИСТЕМІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ «ЗЕЛЕНОЇ ЕКОНОМІКИ» - СОЦІОЛОГІЧНИЙ ЗРІЗ

І. В. Свиноус, М. І. Ібатулін, В. С. Хахула, Б. В. Хахула, Л. П. Хахула

 pdf

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖНАРОДНОГО РИНКУ ПРАЦІ В УМОВАХ ПЛАТФОРМІЗАЦІЇ ЗАЙНЯТОСТІ

В. Г. Панченко, Н. В. Резнікова, О. В. Птащенко, О. А. Іващенко

 pdf

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

О. І. Карий, І. В. Бохонко

 pdf

ПОРТФЕЛЬНИЙ РИЗИК МЕНЕДЖМЕНТ ГІБРИДНИХ ПОРТФЕЛІВ З ТРАДИЦІЙНИХ ТА АЛЬТЕРНАТИВНИХ АКТИВІВ

П. М. Грицюк, М. В. Негрей, М. І. Комар

 pdf

ІНСТИТУЦІЙНІ ЕЛЕМЕНТИ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В. Л. Осецький, О. В. Кирильчук

 pdf

ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ В МІЖНАРОДНИХ СТРАТЕГІЧНИХ АЛЬЯНСАХ

Л. Г. Саркісян, О. В. Новак, І. Б. Івасів

 pdf

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

О. О. Рудаченко, В. В. Коненко, Ю. О. Тараруєв

 pdf

КЛАСТЕРИ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ДОСЯГНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ В УПРАВЛІННІ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ

В. В. Лаврук, О. С. Лаврук

 pdf

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПИТАЛ ЯК СКЛАДОВА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ ЗМІНАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

В. В. Бобиль, Л. В. Марценюк, О. О. Матусевич, В. К. Лебедева

 pdf

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЧНІ АЛЬЯНСИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

В. В. Коваль, Т. К. Метіль, О. М. Соловійова, І. С. Несходовський

 pdf

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИЗНАЧЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ

Л. Д. Воробйова, В. В. Воробйов

 pdf

ЦИФРОВИЙ МАРКЕТИНГ В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ: ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ, СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ТА ОНЛАЙН-ПРОДАЖІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

С. О. Кобернюк, О. В. Яценко, Л. М. Помазан

 pdf

БЕЗПЕКОВА ДІАГНОСТИКА СИСТЕМИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА: МАРКЕТИНГОВИЙ АСПЕКТ

М. О. Вовк, А. Є. Прилуцька, О. В. Заяц, В. О. Артемчук

 pdf

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ HR-МЕНЕДЖМЕНТУ, БІЗНЕСУ ТА ЛОГІСТИКИ В ЕПОХУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ Й ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Т. В. Кузнецова, О. В. Банар, Т. В. Понедільчук, Є. С. Кузнецов

 pdf

ОСНОВНІ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

А. С. Устіловська, В. А. Плющаків, К. С. Богомоллова, І. І. Божидай

 pdf

КОНЦЕПЦІЯ РОЗУМНОГО МІСТА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ: ІННОВАЦІЇ, ЕКОНОМІКА, УПРАВЛІННЯ, БУДІВЕЛЬНО-ПРИКЛАДНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

О. Ф. Яценко, Д. А. Макацьора, Р. А. Кубанов, Д. Е. Прусов

 pdf (English)

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИКИ КОНТРОЛЮ ІТ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИКА ГНУЧКОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ АВТОМАТИЗОВАНИХ ПРОЦЕСІВ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ

Т. О. Меліхова, С. А. Івченко

 pdf

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

Т. В. Канєва, О. В. Осика

 pdf

АНАЛІЗ ДІЛОВОГО ПАРТНЕРСТВА АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ: СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ТА БІЗНЕС-МОДЕЛЬ

О. І. Щелкунов, І. М. Парасій-Вергуненко

 pdf

ФОРМУВАННЯ УМОВ БЕЗПЕЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

Л. О. Вдовенко, В. В. Слободянюк, П. Г. Терлецький

 pdf

ЕВОЛЮЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО МАРКЕТИНГУ: СТРАТЕГІЇ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ

Я. В. Леонов, Д. М. Васильківський, В. Д. Бойко

 pdf

ІНТЕГРОВАНЕ ЛОГІСТИЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЛАНЦЮГАМИ ПОСТАВОК В ПРОЦЕСІ ЗБУТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

Н. О. Макаренко, Т. І. Гуцал, О. В. Білогубець

 pdf

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНИХ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ В УКРАЇНІ

Т. Ю. Чаркіна, О. В. Залеський

 pdf

ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ВОЄННОГО СТАНУ

Т. В. Черничко, В. В. Грицько, І. М. Козик

 pdf

ВИКОРИСТАННЯ «ЗЕЛЕНИХ» ТЕХНОЛОГІЙ В ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Г. І. Купалова, Н. В. Гончаренко, М. В. Островерха

 pdf

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

С. М. Халатур, О. М. Карамушка, В. І. Чепець

 pdf

УПРАВЛІННЯ ПЛИННІСТЮ ПЕРСОНАЛУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ВІЙНИ

М. О. Кравченко, Є. Є. Смертіна

 pdf

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В УКРАЇНІ

І. В. Замула, І. О. Скороход, М. Ф. Журавель

 pdf

ПОКРАЩЕННЯ ЗБУТУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Г. Є. Павлова, В. О. Киричок

 pdf

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ, СКЛАДОВІ, ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЇЇ РІВНЯ

Н. Л. Правдюк, Л. Ю. Козловська

 pdf

ОСОБЛИВОСТІ ЦІНОВОЇ ПОЛТИКИ ПІДПРИЄМСТВА У ДІДЖИТАЛ-СЕРЕДОВИЩІ

О. М. Барилевич, О. В. Нагорна

 pdf

РОЗБУДОВА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ВАЖЛИВІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ТА КОМПЕТЕНТНОГО АНАЛІЗУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Г. В. Головчак, А. О. Музиченко, А. М. Шиш

 pdf

ФІНАНСОВІ РИЗИКИ ПОДАТКУ З ДОХОДУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Я. А. Дроботя, О. В. Безкровний, О. О. Дорошенко

 pdf

НОВІТНІ РЕКЛАМНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ЩО ЗМІНЮЮТЬ ПІДХОДИ ДО РЕКЛАМНОЇ СТРАТЕГІЇ

О. М. Кітченко, М. В. Мірошник

 pdf

СКООРДИНОВАНА ФІСКАЛЬНА ПОЛТИКА В УМОВАХ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ

Н. М. Жовнір, В. М. Галай

 pdf

ІМПЕРАТИВИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ АДАПТАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВПЛИВУ КІБЕР-ФІЗИЧНИХ СИСТЕМ

Г. В. Карпінська

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

Г. А. Іващенко

РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Н. С. Бобро

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ПЕРІОД КРИЗИ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

В. В. Татарінов, В. С. Татарінов, О. Ф. Кришан

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ТІНЬОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ В ПІДПРИЄМНИЦЬКОМУ СЕКТОРІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Н. І. Козьмук

ПРОСТОРОВА ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ГІРСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

К. М. Кудак

КОМУНІКАТИВНІ АСПЕКТИ B2B-МАРКЕТИНГУ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ

О. В. Мороз, М. Ю. Білик, Т. В. Гайкова

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ В КОМП'ЮТЕРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

О. М. Поліщук, С. О. Михайловина, О. М. Матрос

СТАН ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЙОГО РОЗВИТКУ

В. В. Татарінов, В. С. Татарінов, О. М. Корень, Л. А. Квятковська, Є. М. Арістаров

 pdf

УПРАВЛІННЯ ТУРИЗМОМ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ НА МАЙБУТНЄ

І. В. Чукіна

 pdf

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ: АНАЛІЗ ТА ЗМЕНШЕННЯ НЕГАТИВНИХ ВПЛИВІВ

О. А. Атаєва, А. О. Ніколашин, Н. С. Тимошик

 pdf

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОРГІВЛІ

І. В. Стояненко

 pdf

ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ: АКТУАЛЬНІСТЬ І ПЕРЕВАГИ

Ю. А. Малашенко, А. Г. Єфременко

 pdf

РОСІЙСЬКІ РАКЕТНІ АТАКИ НА ПІВДЕНЬ УКРАЇНИ: ВПЛИВ НА ГЛОБАЛЬНУ ПРОДОВОЛЬЧУ БЕЗПЕКУ ТА РИНОК ЗЕРНА

О. І. Осипова

 pdf (English)

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЕМІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Т. С. Вітовщик, С. Є. Корзик

 pdf

БАЗОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГЛОБАЛЬНОЇ КОМПАНІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ BLACKROCK

С. Г. Осика, К. Б. Куликов

 pdf

УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ КОНЦЕНТРАЦІЇ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Є. М. Андрущак, А. В. Герасименко

 pdf

ПОНЯТТЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Л. В. Коваль, Р. В. Резніченко

 pdf

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ

Я. П. Іщенко, Я. С. Сергеев

 pdf

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНО АКТИВНИХ ПІДПРИЄМСТВ В ГАРМОНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСБАЛАНСІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ

О. А. Вовк, А. Д. Кухарук

 pdf

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ТЕХНОЛОГІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

М. Б. Чижевська, Е. В. Чернодубова, Г. М. Сидоренко-Мельник, Б. М. Куява

 pdf

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ СТАРТАПІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Л. Д. Водянка, А. В. Хіль, С. В. Ксьондз

 pdf

СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО: КОНЦЕПЦІЇ, ПРОЯВИ ТА ФУНКЦІЇ

З. І. Кобеля, О. І. Буринська, М. І. Чумак

 pdf

БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМАТИКИ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙ

Л. О. Сигида, В. В. Пальмов

 pdf

РОЛЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Н. І. Коваль, С. А. Слободянюк, О. С. Якубишин

 pdf

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

О. В. Коваль, О. М. Лишак

 pdf

ШЛЯХИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

А. В. Костюк, Т. В. Полішко

 pdf

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

І. М. Лепетан, О. О. Гайворонюк

 pdf

СУТНІСТЬ ТА СТАНОВЛЕННЯ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ БІЗНЕСУ

Г. В. Лема, Л. Р. Коваль, Р. І. Зорій, І. С. Зелений

 pdf

ПОСТАЧАЛЬНИЦЬКО-ЗБУТОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ДИСТРИБ'ЮТОРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ОБ'ЄКТ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Т. О. Мулик, С. О. Мудрик, Б. В. Бешлей

 pdf

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

З. М. Тітенко, О. Л. Капля

 pdf

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В ПЕРІОД ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

В. П. Якобчук, Ю. С. Бодашевська, К. С. Зіневич, Н. С. Пугачова

 pdf

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СУЧАСНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ ОБЧИСЛЕННЯ РИЗИКІВ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В СИСТЕМІ ЗАХОДІВ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ КРЕДИТНОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ

І. С. Зінов'єва, А. Г. Зембіцька

 pdf

ПІДТРИМКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В НЕСТАБІЛЬНИХ УМОВАХ

Н. В. Серьогіна, О. П. Хаджикова

 pdf

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ

В. В. Биба, Н. М. Пінчук, В. С. Каралкін

 pdf

АДМІНІСТРУВАННЯ МИТНИХ ПЛАТЕЖІВ: АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ КЛЮЧОВИХ ВИКЛИКІВ

Т. М. Бороденко, М. А. Гапонюк, А. І. Савченко

 pdf

БУХГАЛТЕРСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

О. А. Подолянчук, Ю. О. Гончарук

 pdf

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

О. В. Левкович, О. В. Яковенко

 pdf

АНАЛІЗ МОДЕЛЕЙ ГЛИБОКОГО ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ РОБОТИ З ПРИРОДНОЮ МОВОЮ

Т. Л. Кмитюк, А. А. Завальський

 pdf

ІННОВАЦІЇ ТА УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРЧОВОЇ ПРОМІСЛОВОСТІ

К. Л. Нетудихата, І. Р. Тришак

 pdf

ПИТАННЯ ЯКОСТІ ПРОДУКЦІЇ ОБОРОННОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА МОЖЛИВІ ШЛЯХИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ю. О. Луцик, Ю. В. Рубель

 pdf

ОБЛІК ГУМАНТАРНОЇ ДОПОМОГИ: АНАЛІЗ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ

Т. С. Гайдучок, Т. М. Сушицька

 pdf

АНАЛІЗ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ ЙОГО ПОКРАЩЕННЯ

О. Г. Ратушняк, М. І. Гірник

 pdf

ОЦІНКА ВНУТРІШНІХ ТА ЗОВНІШНІХ ФАКТОРІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОТЕНЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРСОНАЛУ ДЕРЖАВНИХ УСТАНОВ

О. О. Рагуліна

 pdf

РОЛЬ КОМПЛЕКСНОЇ ДІАГНОСТИКИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

М. Д. Абрамов

 pdf

НАЦІОНАЛЬНІ AML/CFT-СИСТЕМИ У США, КАНАДІ, ФРАНЦІЇ: ФУНДАМЕНТ, ІНСТРУМЕНТАРІЙ, МАЙБУТНЄ

В. В. Вареник

 pdf (English)

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛІНГУ ТА ЇХ ОЦІНКА

С. М. Ратушний

 pdf

ОПТИМІЗАЦІЯ РУХУ ОБЛКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ВИТРАТ НА МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ

В. В. Кожухар

 pdf

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ АГРОБІЗНЕСУ В ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ УМОВАХ

М. Ю. Татенко

 pdf

ІННОВАЦІЙНІ ЕКОСИСТЕМИ НАНОТЕХНОЛОГІЧНИХ МЕРЕЖ В СВІТОВИХ КООРДИНАТАХ

Д. В. Нікітін

 pdf

ФОРМАЛІЗАЦІЯ БАЗОВИХ ЗАСАД ТРАНСФОРМАЦІЇ ЦИФРОВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

А. А. Данканич

 pdf

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2024. № 2.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.26>

УДК 368.5 (477)

Л. О. Вдовенко,

д. е. н, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6283-2385>

В. В. Слободянюк,

аспірант, Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-7930-4506>

П. Г. Терлецький,

аспірант, Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-2116-1152>

ФОРМУВАННЯ УМОВ БЕЗПЕЧНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ БІЗНЕСІ

L. Vdovenko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of the Department of Finance, Banking and Insurance, Vinnytsia National Agrarian University

V. Slobodyanuk,

Postgraduate student, Vinnytsia National Agrarian University

P. Terletskyi,

Postgraduate student, Vinnytsia National Agrarian University

FORMATION OF CONDITIONS FOR SAFE ENTREPRENEURSHIP IN AGRARIAN BUSINESS

Статтю присвячено оцінці тенденцій в галузі сільського господарства та ролі малих підприємств в розвитку аграрного бізнесу. В умовах нестабільності та невизначеності економічного середовища сільськогосподарське виробництво зі специфічними особливостями ведення бізнесу потребує діяльності результативних підприємств, що характеризуються гнучкістю, мобільністю, високою маневреністю та можливістю швидкого реагування на виклики сьогодення і внесення змін у підприємницьку діяльність за потребою часу. Занепад сільських територій є небезпечною тенденцією розвитку аграрного сектора загалом, яка посилюється в умовах воєнного стану, тому зростання підприємницької активності малих підприємств на селі пов'язуємо із вирішенням соціально-економічних проблем регіонального розвитку. Здійснено оцінку основних показників розвитку галузі сільського господарства та результативної діяльності малих підприємств в аграрному бізнесі.

Перспективи подальших наукових досліджень пов'язуємо із підтримкою функціонування малого бізнесу на основі запроваджених ініціатив державної підтримки власного бізнесу, програм доступних кредитних ресурсів та активізації залучення зовнішнього фінансування для відродження села і розвитку сільських територій.

The article is devoted to the assessment of trends in the field of agriculture and the role of small enterprises in the development of agrarian business. In the conditions of instability and uncertainty of the economic environment, agricultural production with specific features of doing business requires the activity of effective enterprises, which are characterized by flexibility, mobility, high maneuverability and the ability to quickly respond to today's challenges and make changes in business activities as needed. The decline of rural areas is a dangerous trend in the development of the agrarian sector in general, which intensifies in the conditions of martial law, therefore we associate the growth of entrepreneurial activity of small enterprises in the countryside with the solution of socio-economic

problems of regional development. The assessment of the main indicators of the development of the agricultural industry and the effective activity of small enterprises in agrarian business was carried out.

The advantages of small enterprises are analyzed. The effectiveness of the implemented state business development program is characterized. It was concluded that in the post-war period, Ukraine faces the task of developing a competitive agrarian business, which is based on the effective activity of small enterprises, the creation of new jobs, and the solution of social and economic problems. Post-war development in the direction of European integration, the agrarian sector is aimed at maximizing the profitability of agrarian business and the efficiency of its enterprises.

We associate the prospects of further scientific research with supporting the functioning of small businesses on the basis of the introduced initiatives of state support for own businesses, programs of available credit resources, and the activation of the attraction of external financing for the revival of the village and the development of rural areas.

The strategic goals of state policy in conditions of uncertainty and economic instability are to strengthen the security and growth of the economic potential of all enterprises, the activation of entrepreneurial activity in rural areas under the conditions of equal access to the state support program (the presence of a transparent support mechanism and control over the use of funds) and sources of financing (including external) with the allocation of village revitalization and development of rural areas.

Ключові слова: *мале підприємство, аграрний бізнес, фінансові результати, прибутковість, обсяги виробництва, кредитні ресурси, державна програма підтримки, конкурентне середовище*

Keywords: *small enterprise, agrarian business, financial results, profitability, production volumes, credit resources, state support program, competitive environment*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Формування ефективного конкурентного середовища в галузі сільського господарства неможливе без діяльності малих підприємств, які характеризуються гнучкістю, мобільністю, можливістю швидкого пристосування до змін в економічному середовищі їх функціонування. Незважаючи на стабільне економічне зростання вітчизняного аграрного сектору загалом, проблема продовольчого забезпечення залишається актуальною як на національному, так і світовому рівнях і ще більше активізувалась після повномасштабного вторгнення росії, що окреслило ключову роль малих підприємств як суб'єктів підприємництва, що забезпечують економічне зростання та розв'язання соціально-економічних проблем села та сільських територій.

Їх успішне функціонування створює сприятливі умови для розвитку економіки: посилюється конкуренція, створюються додаткові робочі місця, підвищується експортний потенціал, краще використовуються місцеві сировинні ресурси. Великого значення набуває здатність суб'єктів малого та середнього бізнесу розширювати сферу застосування праці, створювати не тільки нові можливості для працевлаштування, а й для розширення підприємницької діяльності населення, сфери прикладання його творчих сил і використання вільних виробничих потужностей [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам малих підприємств у сільському господарстві присвячені праці Н. Виговської [13], О. Гальцової [10], Ю. Лупенка [10], Т. Яворської [1] та інших. Враховуючи попередні напрацювання, залишаються актуальними проблеми активізації підприємницької активності аграрного бізнесу на сільських територіях, тому є потреба розширення і поглиблення досліджень в цьому напрямку.

Формулювання цілей статті. Мета статті – проаналізувати сучасні тенденції в галузі сільського господарства та визначити роль малих підприємств в розвитку агробізнесу на сільських територіях.

Виклад основного матеріалу дослідження. У системі ринкових відносин мале підприємництво має низку конкурентних порівняльних переваг: оперативно реагує на зміну ринкової кон'юнктури з відповідною гнучкістю; визначає темпи економічного зростання, структуру і якість валового внутрішнього продукту; оптимальне для заповнення малоефективних для великого бізнесу економічних ніш; виконує важливу функцію пом'якшення соціальної напруги в суспільстві через забезпечення зайнятості населення; орієнтоване на прискорення впровадження досягнень науково-технічного прогресу та впровадження результатів його діяльності у виробництво; забезпечує активізацію інноваційних процесів і ефективних інновацій; поширює демократичні принципи в економічних відносинах. Також їхніми перевагами слід вважати: сприяння конкуренції та протистояння монополістичним тенденціям; задоволення специфічних потреб споживачів; пом'якшення наслідків економічної кризи [2].

Сектор малого і середнього бізнесу зберігає ключове соціально-економічне значення в Україні, забезпечуючи зайнятість близько 75% найманих працівників та генеруючи 60% обсягу реалізованої продукції, причому позиції таких компаній зміцнюються порівняно з великими [3, с. 46].

Галузь сільського господарства залишається пріоритетною для економіки, особливо в умовах воєнного стану в Україні, питання продовольчої безпеки стає ключовим викликом через неможливість здійснення сільськогосподарського виробництва на окремих територіях. Активну роль при цьому відіграють суб'єкти малого бізнесу із зростаючим сегментом в даній галузі, які в силу притаманних рис, сприяли регіональному розвитку та продовжують забезпечувати внутрішній попит населення на сільськогосподарську продукцію в цей складний час.

Важливим аспектом впливу малого бізнесу на регіональний розвиток є вирішення проблеми рівномірного розподілу підприємницьких структур, пов'язаних із задоволенням платоспроможного попиту населення [4].

Аналізуючи стан галузі сільського господарства до повномасштабного вторгнення росії, слід відмітити позитивні тенденції її розвитку в Україні та у Вінницькій області, зокрема.

Так, обсяг продукції сільського господарства підприємств України в 2021 р. (484101,0 млн грн.) зріс в 1,22 раза проти 2020 р. (395717,7 млн грн.), в т. ч. обсяг продукції сільського господарства фермерських господарств в 2021 р. (90259,5 млн грн.) зріс в 1,37 раза проти 2020 р. (65771,8 млн грн.) [5].

Також за цей період зріс обсяг виробленої продукції сільського господарства на одну особу підприємствами України: в 2021 р. він становив 11700 грн. проти 9479 грн. в 2020 р. або зріс в 1,23 раза.

Аграрний сектор Вінницької області займає лідируючі позиції серед інших регіонів (2021 Р.): 8,3% - частка у загальному виробництві продукції сільського господарства та 1-і місця – в загальному її виробництві, у виробництві продукції рослинництва (7,2%) та тваринництва (13,2%) [5].

В 2021 році в Україні мали сільськогосподарські угіддя 39301 підприємств, в т. ч. у Вінницькій області – 2524 підприємств або 6,4% до загальної кількості по Україні.

В Україні в 2021 р. індекс продукції сільського господарства у господарствах усіх категорій становив 116,4% до попереднього року, тоді як у Вінницькій області - 122,1%. Індекс продукції сільського господарства підприємств в Україні за цей же період становив - 122,3%, у Вінницькій області - 129,1% [5].

Впродовж 2019-2021 рр. спостерігаємо зростання обсягів продукції сільського господарства в цілому по Україні та у Вінницькій області, значення показника «продукція сільського господарства у розрахунку на 1 особу населення» у Вінницькій області за цей період перевищує даний показник по Україні у середньому в 2,24 раза (таблиця 1).

Таблиця 1. Динаміка обсягів виробництва продукції сільського господарства підприємств (у постійних цінах 2016 р.)

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення 2021 р. до 2019 р. (+;-)
Обсяги виробництва продукції сільського господарства, млн грн.: - Україна	449806,3	395717,7	484101,0	34294,7
- Вінницька область	42411,8	35169,1	45409,3	2997,5
у % до загального обсягу по Україні	9,4	8,9	9,4	-
Продукція сільського господарства у розрахунку на 1 особу населення, грн.:				
- Україна	16203	14663	17221	1018
- Вінницька область	36814	31672	39141	2327

Джерело: розраховано авторами на основі [5]

Впродовж 2019-2021 рр. частка підприємств Вінницької області в продукції сільського господарства України становить у середньому 9,2%.

Аналогічно впродовж 2019-2021 рр. спостерігаємо зростання обсягів продукції сільського господарства фермерських господарств України та Вінницької області, зокрема, в 1,14 та 1,18 раза відповідно. Частка продукції сільського господарства фермерських господарств Вінницької області в загальному обсязі по Україні становить в середньому 7,4% (таблиця 2).

Таблиця 2. Динаміка обсягів виробництва продукції сільського господарства фермерських господарств

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Відхилення 2021 р. до 2019 р. (+;-)
Обсяги виробництва продукції сільського господарства, млн. грн.:				
- Україна	79059,0	65771,8	90259,5	11200,5
- Вінницька область	5937,9	4609,5	7048,7	1110,8
у % до загального обсягу по Україні	7,5	7,0	7,8	0,3 в. п.

Джерело: розраховано авторами на основі [5]

Аналізуючи діяльність підприємств галузі сільського господарства в розрізі великих, середніх, малих і мікропідприємств, то слід відмітити важливу роль і місце саме малих підприємств, частка яких у Вінницькій області є лєвоюю (94,0% в 2021 р.). Серед 9445 малих підприємств Вінницькій області (2021 р.) – 2671 (28,3%) із них – здійснюють свою діяльність в сфері сільського, лісового та рибного господарства (рис. 1).

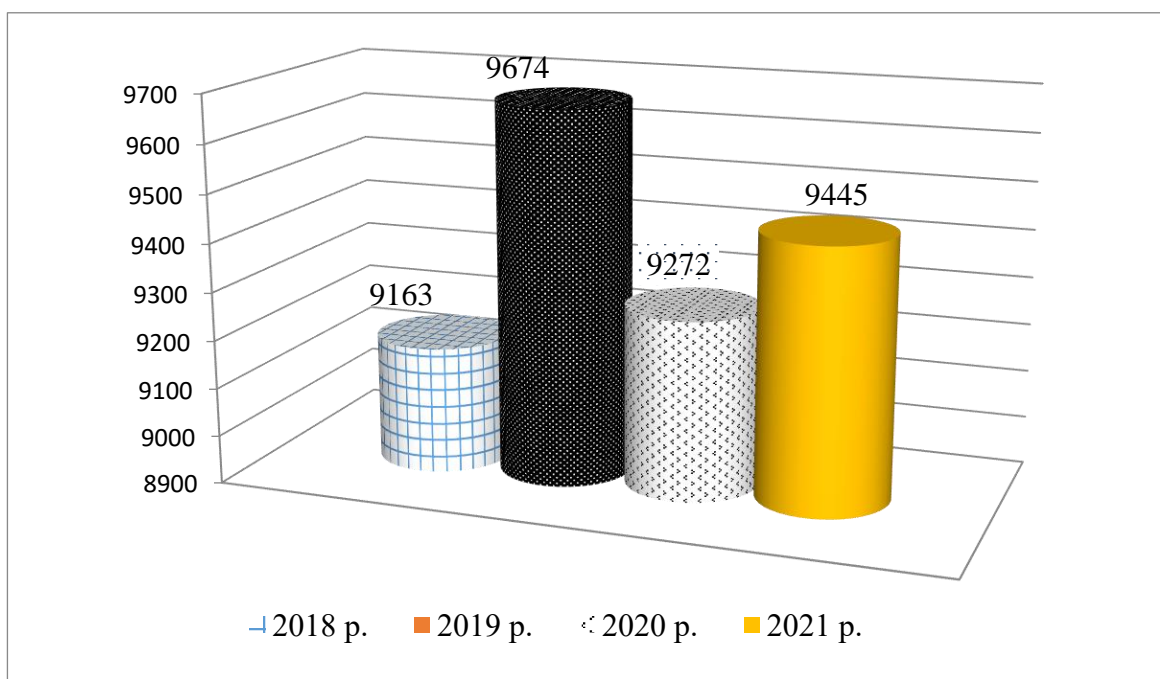

Рис.1. Динаміка кількості малих підприємств Вінницької області

Джерело: складено на основі [6]

Галузева специфіка сільського господарства зумовлює особливості реалізації економічного потенціалу малих підприємств, ефективність використання якого визначається системою управління фінансовими ресурсами суб'єктів підприємництва, а також державною політикою підтримки в умовах невизначності та нестабільності зовнішнього середовища функціонування.

Відтворення потенціалу малого сільськогосподарського підприємництва означає відновлення ресурсів і їх можливостей у постійно мінливих пропорціях, які залежать від фінансового стану господарюючого суб'єкта, стратегії і тактики його розвитку, кон'юнктури ринку, стадії

економічного циклу (криза, спад, пожвавлення або підйом) та ін. У цілому стан потенціалу малого сільськогосподарського підприємництва залежать від спрямованості економічної політики держави, досягнутого рівня розвитку національного господарства, сформованого конкурентного середовища [7].

Нині в умовах нестабільності економічного середовища зростає роль здійснення суб'єктами аграрного бізнесу ефективної фінансової політики, націленої на пошук джерел фінансування з метою утримання на належному рівні прибутковості сільськогосподарської діяльності.

Фінансова політика повинна бути оптимальною для впровадження на підприємстві, раціональною у використанні, ефективною для забезпечення фінансової стабільності та ефективною з точки зору результатів, які базуються на: максимальному прибутку та мінімальному ризику [8].

Аналізуючи фінансові результати діяльності підприємств Вінницької області, слід відмітити, що прибутковими в 2022 р. є 72,5% малих підприємств (в 2021 р. 76,8%), у галузі сільського, лісового та рибного господарства частка прибуткових малих підприємств в 2022 р. становила 82,2% (в 2021 р.- 91,1%) і була вищою в порівнянні з великими, середніми та мікропідприємствами та в порівнянні з іншими видами економічної діяльності [6].

Довгий час одним із стримуючих чинників підприємницької активності суб'єктів аграрного бізнесу, зокрема малих підприємств, є обмеженість доступу до кредитних ресурсів через сприйняття їх банківськими установами як підприємств підвищеного ризику, що передбачає відповідно високі процентні ставки за користування кредитами та обов'язковість забезпечення надійної застави, якої у більшості з них немає.

Разом з тим, слід зауважити, що в останні роки державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» відкрила доступ до фінансування саме для таких підприємств. Кредитний портфель у програмі став якісний та добре диверсифікованим. Синергія програми із портфельними гарантіями значно розширила доступ клієнтів до кредитування.

Впродовж повномасштабної війни програма «Доступні кредити 5-7-9%» стала основним рушієм кредитування. Позики за програмою вже становлять близько 40% чистого корпоративного портфеля у гривні. Із 24 лютого 2022 року до грудня 2023 року банками за програмою було укладено близько 42 тисяч договорів на суму понад 167 млрд грн.[9, с. 29].

Фокус державних програм на кредитуванні малих та середніх підприємств сприяв зростанню ролі цього сегмента – він становить вже понад 56% чистого гривневого портфеля кредитів бізнесу. Чверть із них – кредити компаніям, що не належать до бізнес-груп. Активне кредитування невеликого бізнесу знижує концентрацію банківських балансів та зменшує ризики. Протягом останніх чотирьох років частка позик до 50 млн грн зросла із 34% до 41%. Однак черговий перегляд дизайну програми «Доступні кредити 5-7-9%» у вересні сповільнив її нарощення. Програма відтепер передбачає вищі ставки для позик на поповнення обігових коштів, а низькі ставки зберігаються для інвестиційних кредитів та підприємств у зоні високого воєнного ризику [9].

З часом структура державної програми «Доступні кредити 5-7-9%» значно ускладнилася, а початковий фокус програми втрачено. Відновлення економіки, поліпшення фінансових показників бізнесу, а також жорстка обмеженість бюджетних ресурсів обумовлюють потребу знову звузити фокус програми задля підтримки малого і середнього бізнесу та вразливих до безпекових ризиків підприємств в сільському господарстві.

Додатковим стимулом до здешевлення кредитних ресурсів через механізм кращої забезпеченості кредиту може стати надання з боку міжнародних фінансових організацій кредитних гарантій банкам, що кредитують малий і середній бізнес. Розвиток зовнішнього фінансування українських малих і середніх компаній є одночасно новою можливістю та викликом для учасників кредитного процесу, який вимагає виважених рішень та високого рівня довіри, звітності та інформаційної прозорості, що можливі

за умов проактивної державної участі в формуванні найкращих умов для вільного та безпечного підприємництва [3].

Поліпшення доступу до фінансування вимагає конкурентоспроможного, відкритого і децентралізованого ринку кредитів, де чільні позиції за суб'єктами приватного сектору. Потрібна ефективна СКГ для сектору, кредитна кооперація, ефективна система державного кредитування і конкурентоспроможний ринок банківського фінансування, де інтервенції від фінансово-кредитних установ мають прозорий характер і не спотворюють ринкову рівновагу [10].

На думку Гальцової О.Л. [11, с. 244], «малому підприємству треба надати фінансові пільги, передусім щодо оподаткування, зниження податкових ставок і бази оподаткування, а також у сфері кредитних відносин, надання безвідсоткових позик на реалізацію пріоритетних науково-технічних розробок».

Збільшення інвестиційної активності в аграрному секторі економіки позитивно впливає на економічний розвиток країни як в цілому та окремих секторів, зокрема. Забезпечення стабільного розвитку інвестиційних процесів можливий за умови його інноваційного наповнення, що підвищить інвестиційну привабливість сільськогосподарських підприємств [12].

Вважаємо, що позитивними тенденціями останніх років щодо підтримки державою розвитку малого бізнесу є запровадження урядових програм на створення власної справи: Грантова програма з компенсації створення садів (дозволяє залучити від 140 тис. до 400 тис. грн за гектар. Площа території саду має бути від 1 до 25 га) та Грантова програма з компенсації вартості теплиць, що спрямовані на створення нових робочих місць в сільській місцевості.

З липня 2022 р. було започатковано грантові програми «Е-робота», що надала можливість розпочати власну справу або розвивати існуючий бізнес на грантові кошти. Визначається низка переваг фінансування таких проектів, наприклад, зручність, наявність інформаційно-консультаційної

підтримки, швидкість та оперативність, оскільки процес подання грантової заявки відбувається через єдиний державний веб-портал електронних послуг «Дія». Однак є низка проблем, з якими стикаються суб'єкти малого та середнього підприємництва при подачі заявок на грантові кошти та їх освоєнням. Вони пов'язані з необхідністю дофінансування грантових проєктів, недотриманням термінів започаткування бізнесу, потребою зміни контрагентів [13].

Нині, перед Україною стоїть завдання докласти всіх зусиль для розвитку сильного та конкурентоспроможного сектору малих і середніх підприємств у майбутньому, керуючись принципами кращих міжнародних практик. Вже зараз повинні формуватися стратегічні напрями спрямовані на переорієнтацію економіки за напрямом створення продукції з високою доданою вартістю, відновлення та пошук нових ринків збуту, приведення діяльності МСП до стандартів ЄС... Для забезпечення сталості та інклюзивності функціонування МСП слід сформувавши заходи системної державної стратегічної політики, які сприятимуть забезпеченню сталого та інклюзивного розвитку МСП у повоєнний період. Сюди можна віднести створення сприятливого бізнес-середовища, стимулювання споживчого попиту, різноманітні форми допомоги МСП для створення нових робочих місць, підтримка освіти і фінансової грамотності, сприяння поверненню трудових ресурсів, відбудова та розвиток критичної інфраструктури і т. ін. Визначення європейського цивілізаційного вектора пріоритетом стратегічного розвитку надає можливість Україні розраховувати також і на потужну зовнішню підтримку [14].

Висновки. Розвиток аграрного бізнесу є одним з головних пріоритетів економічного зростання та розв'язання соціально-економічних проблем села та сільських територій, а малі підприємства мають відігравати ключову роль у цьому процесі. Активізацію підприємницької активності на селі пов'язуємо з можливістю його відродження та розвитком сільських територій.

Післявоєнний розвиток в напрямку євроінтеграції, аграрний сектор націлюватиме на максимізацію прибутковості аграрного бізнесу та ефективності діяльності його підприємств. Незважаючи на існуючі стримуючі чинники активізації підприємництва на сільських територіях, саме малі підприємства є найбільш прибутковими серед інших підприємств і потребують суттєвої державної підтримки, спрямованої на вирішення, перш за все, фінансових проблем.

Стратегічними цілями державної політики в умовах невизначеності та економічної нестабільності є зміцнення безпеки, створення умов зростання економічного потенціалу підприємств, активізації підприємницької активності на селі за рівного доступу до програм державної підтримки (наявність прозорого їх механізму і контролю за використанням коштів) та джерел фінансування (включаючи зовнішні) з метою відродження села і розвитку сільських територій.

Література

1. Яворська Т. І.. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: *монографія* / Яворська Т.І. К. : ННЦ ІАЕ, 2012. 405 с.
2. Гуторов А. О. Виробнича типізація сільськогосподарських підприємств у системі інтеграційних відносин. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2015. Вип. 162. С. 130-138. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2015_162_18 (дата звернення: 08. 02. 2024 р.)
3. Корнилюк Р. В., Корнилюк А. В. Фінансування малого та середнього бізнесу: тенденції, можливості, ризики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 24. С.43-50.
4. Збарський В.К. Збарська А.В. Розвиток малого підприємництва в Черкаській області. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: «Економічні науки». 2017. Вип. 25. Ч. 1. С. 142-146.

5. Статистичний збірник «Сільське господарство України. 2021» URL: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_sg_zb.htm (дата звернення: 08. 02. 2024 р.).

6. Статистичний збірник «Діяльність підприємств» / За ред. С. В. Рибалко. 2023. Головне управління статистики у Вінницькій області. URL: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2022.html#> (дата звернення: 11. 02. 2024 р.).

7. Полковниченко С.О., Козловська С.М. Реалізація потенціалу малого підприємництва в сільському господарстві України. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск № 18. с. 183. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/25.pdf (дата звернення: 08.02. 2024 р.).

8. Polova O. Enterprise financial policy. *Norwegian Journal of development of the International Science* (ISSN 3453-9875). VOL.3. № 42. 2020. С. 28-34.

9. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2023. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=7 (дата звернення: 08.02. 2024 р.).

10. Лупенко Ю. О., Андрос С. В. Система кредитних гарантій як інструмент збільшення фінансування малих і середніх аграрних підприємств. *Економіка АПК*. 2021. № 3. С.6-18.

11. Гальцова О.Л. Малий бізнес: стан та перспективи розвитку в агропромисловому комплексі. *Держава та регіони*. Серія: Економіка та підприємництво. 2013. № 2 (71). С. 243-248.

12. Aleskerova Y., Titenko Zoia, Skrypnyk H. & Grytsyna O. Modeling the level of investment attractiveness of the agrarian economy sector. *International Journal of Industrial Engineering & Production Research*. December 2020. Vol. 31, № 4, pp. 647-653.

13. Виговська Н. Г., Легенчук С. Ф., Цисар О.В., Оцінка державної фінансової підтримки малого бізнесу в Україні. *Ефективна економіка*. 2024. №1. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2874/2910> (дата звернення: 12.02. 2024 р.).

14. Самофатова В. А. Забезпечення сталості та інклюзивності розвитку малого та середнього підприємництва в повоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2596/2514> (дата звернення: 08.02. 2024 р.).

References

1. Yavorska, T. (2012), *Malyi biznes u silskomu hospodarstvi: teoriya i praktyka* [Small business in agriculture: theory and practice], NRC IAE, Kyiv, Ukraine.

2. Gutorov, A.O. (2015), “Production typification of agricultural enterprises in the system of integration relations”, *Visnyk Harkivskogo nacionalnogo tehnicnogo universytetu silskogo gospodarstva imeni Petra Vasylenka*, vol. 162, pp. 130-138, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vkhdtusg_2015_162_18 (Accessed 8.02. 2023).

3. Kornilyuk, R.V., & Kornilyuk, A.V. (2017), “Financing of small and medium business: trends, opportunities, risks“, *Investytsii: praktyka ta docvid*, vol. 24, pp. 43-50.

4. Zbarsky, V.K. & Zbarska, A.V. (2017), “Development of small business in Cherkasy region“, *Naukovyj visnyk Hersonskoho derzhavnoho universytetu. Seria «Ekonomichni nauky»*, vol. 25, 1, pp. 142-146.

5. State Statistics Service of Ukraine (2021), “Statistical collection "Agriculture of Ukraine”, available at: https://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/Arhiv_u/07/Arch_sg_zb.htm (Accessed 8.02. 2023).

6. Main Department of Statistics in Vinnytsia region (2023), “Statistical collection "Activities of enterprises”, available at: <https://www.vn.ukrstat.gov.ua/index.php/statistical-information/arhiv2022.html#> (Accessed 11.02. 2023).

7. Polkovnychenko, S. O. & Kozlovska, S. M. (2018), “Realization of the potential of small entrepreneurship in the agriculture of Ukraine“, *Ekonomika i*

suspilstvo, vol. 18, p. 183, available at:
https://economyandsociety.in.ua/journals/18_ukr/25.pdf. (Accessed 8.02. 2023).

8. Polova, O. (2020), "Enterprise financial policy". *Norwegian Journal of development of the International Science*, vol. 3, 42, pp. 28-34.

9. National Bank of Ukraine (2023), "Report on financial stability", available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2023-H2.pdf?v=7 (Accessed 8.02. 2023).

10. Lupenko, Yu. O. & Andros, S. V. (2021), "The system of credit guarantees as a tool for increasing the financing of small and medium-sized agricultural enterprises", *Ekonomika APK*, vol. 3, pp. 6-18.

11. Galtsova, O. L. (2013), "Small business: state and prospects of development in the agro-industrial complex", *Derzhava ta regiony, Seria: Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, vol. 2 (71), pp. 243-248.

12. Aleskerova, Y., Titenko, Z., Skrypnyk, H., & Grytsyna, O. (2020), "Modeling the Level of Investment attractiveness of the agrarian economy sector", *International Journal of Industrial Engineering & Production Research*, vol. 31, 4, pp. 647- 653.

13. Vygovska, N. G., Legenchuk, S.F. & Cysar, O.V. (2024), "Assessment of state financial support for small businesses in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, vol. 1, available at:
<https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/2874/2910> (Accessed 12.02. 2023).

14. Samofatov, V. A. (2023), "Ensuring the stability and inclusiveness of the development of small and medium-sized enterprises in the wartime period", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 53, available at:
<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2596/2514> (Accessed 8.02. 2023).

Стаття надійшла до редакції 14.02.2024 р.